

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 19. april 2012 truffet vedtak i

Sak nr: 117-11 (arkivnr: 201100546-18)

Saken gjelder: Klage fra A på lagdommer B, lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D ved X lagmannsrett

Utvalgsmedlemmer: Unni Sandbukt (leder)
Randi Grøndalen
Jeppe Normann
Svein J. Magnussen
Bjørn Tørresdal

Offentlighet: I medhold av offentleglova § 13, jf. forvaltningsloven § 13, er klagerens navn unntatt fra offentlighet. For øvrig er vedtaket offentlig, jf. offentleglova § 3.

Vedtak: Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor lagdommer B, lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D.

Innledning:

Ved brev av 21. august 2011 har A inngitt klage på lagdommer B, lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D ved X lagmannsrett. Klagen ble innsendt X lagmannsrett som oversendte denne til Tilsynsutvalget for dommere. Klager har senere bekreftet at henvendelsen var ment som en formell klage til Tilsynsutvalget. Klagen gjelder dommeratferd.

Klagen er forelagt de innklagede, som ved brev av henholdsvis 16., 17., og 20. januar 2012 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra partenes prosessfullmektiger. Førstelagmannen ved X lagmannsrett er orientert om klagen.

Saksfremstilling:

De innklagede var dommere under ankeforhandlingen i en sivil sak etter barneloven. Hovedforhandlingen gikk over to dager i juni 2011. Lagdommer B var rettens leder.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Ankebehandlingen var en belastning, hvor dommerne oppførte seg nedlatende og respektløst. Etter at klager hadde forklart seg om datterens situasjon de siste ti årene, stilte dommerne flere spørsmål som tydet på at de overhodet ikke hadde fått med seg noe av det klager hadde forklart om samarbeidsklimaet mellom klager og hennes motpart, eller om hvordan datteren hadde det. Blant annet dreier det seg om spørsmål og kommentarer som: "Hvorfor tror du det er slik at et barn har en mor og en far" og "Skjerp deg, hvorfor kunne du ikke ordne opp selv? Hvorfor måtte du dra så mange inn i dette?"

Lagdommer C utviste også en sjokkerende oppførsel under klagers forklaring og under en av fagpersonenes forklaring, idet han lo flere ganger, samt lente seg over mot lagdommer B og leende snakket med ham. Da helsesøster vitnet om at hun hadde opprettet en gruppe på bakgrunn av bekymring for klagers datter, var det også en av dommerne som sukket oppgitt og lo samtidig som han sa: "Åh, er det enda en gruppe?"

Dommerne tillot også motpartens advokat å oppføre seg på en ufin måte overfor klager ved å vri og vrenge på alt i klagers liv. Klager opplevde dommernes og motpartens advokats oppførsel som et nytt overgrep.

Klager stiller seg også svært kritisk til lagdommernes kunnskap til å håndtere denne typen saker. Dommen nevner ikke behov for videre oppfølging av datteren av fagperson, og det virker ikke som dommerne ser betydningen av dette.

Innklagede – lagdommer C – har i hovedsak vist til følgende:

Saken gjaldt omfanget av fars samvær med datteren. Slike saker er ofte vanskelige og berører partene sterkt.

Klagerens anførsel om at innklagede lo eller smilte er så generell at det er vanskelig å forholde seg til den. Forhandlingene foregikk slik innklagede ser det, generelt i en rolig og verdig atmosfære. Det er mulig at innklagede kan ha lent seg over mot rettens leder. Det er ikke uvanlig at det kommuniseres dommerne mellom med henblikk på eventuelle oppfølgingsspørsmål.

Det spørsmål som er tillagt innklagede, ble ikke stilt slik det fremstilles fra klagers side. Det er mulig innklagede spurte klager om hun synes det er viktig at et barn både har en mor og en far. På det tidspunktet fremstod spørsmålet som naturlig og relevant å stille i relasjon til klagers forklaring.

Innklagede – lagdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Innklagede så ikke på noe tidspunkt grunn til å gripe inn overfor klagers motparts advokat. Advokaten løste sin oppgave innenfor det som må anses som akseptabel opptreden, og det kom heller ingen innvendinger fra klagers egen prosessfullmektig. At det har vært stor uenighet mellom sakens parter fremgår for øvrig av lagmannsrettens dom.

I klagen er replikken eller spørsmålet fra lagdommer C tatt ut av sin sammenheng. Spørsmålet/kommentaren fremstod som naturlig på bakgrunn av klagers partsforklaring, og som rettens leder anser innklagede at det ikke var noen grunn til å gripe inn da spørsmålet/kommentarer helt klart lå innenfor en saklig behandling av saken. Hvordan lagdommer C ellers oppførte seg, i form av smil o.l., har innklagede ingen formening om da oppmerksomheten var rettet fremover mot sakens parter og aktører.

Det er korrekt at innklagede på et tidspunkt avbrøt klager, men det bestrides at han brukte ord som "skjerp deg" e.l. Grunnen til at innklagede avbrøt klager i hennes forklaring, var at han ønsket å stille henne noen spørsmål knyttet til klagers opptreden etter at datteren hadde hatt samvær med far. Spørsmålet ble ikke stilt på noen upassende måte, og var nødvendig av hensyn til sakens opplysning.

Innklagede – ekstraordinær lagdommer D – har i hovedsak vist til følgende:

Det er uklart hva klager mener at innklagede kan bebreides for, ut over det at innklagede var til stede under ankeforhandlingene og at han sluttet opp om en enstemmig dom.

Det er ikke uvanlig at dommerne konfererer med hverandre. Den nøyaktige ordlyden i spørsmålene til klager kan innklagede ikke gå god for. Uansett fremstår det som de spørsmål klager refererer til er tatt ut av sin sammenheng. Spørsmålene var nødvendige og relevante for sakens opplysning. Nærgående og ubehagelige spørsmål må en part finne seg i.

Prosessfullmektig– advokat E – har i hovedsak uttalt følgende:

Det er vanligvis bare de virkelig vanskelige barnefordelingssakene som kommer opp for lagmannsretten. Det er således av stor betydning at de parter som møter i retten blir møtt med nødvendig respekt av alle rettens aktører. Denne saken gjaldt en ekstraordinær vanskelig samværstvist som hadde pågått over lang tid.

Klagers konkrete beskrivelse og sitater av spørsmål og kommentarer fra de aktuelle dommerne er korrekt beskrevet slik han erindrer det.

Prosessfullmektig– advokat F – har i hovedsak uttalt følgende:

Klagers beskrivelse er sterkt subjektiv, noe hennes gjengivelse av dommernes opptreden og spørsmålsstillinger bærer preg av. Klagers fremstilling synes heller ikke å støttes av hennes prosessfullmektig. Klagers fremstilling stemmer ikke med virkeligheten slik han opplevde den, og det er ikke grunnlag for å kritisere noen av dommerne i denne saken.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Utvalget kan ikke vurdere forhold som kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning. Dette gjelder innsigelser mot dommerens beslutninger i forbindelse med saksbehandlingen, prosessledelsen eller innvendinger mot selve rettsavgjørelsen jf. § 236 fjerde ledd.

Klager har reist spørsmål ved dommernes evne til å oppfatte klagers forklaring og sakens problemer, og hun er kritisk til dommernes forståelse og kunnskap i denne type saker. Tilsynsutvalget legger til grunn at klagen ikke omfatter rettens bevisvurdering eller domsresultatet, men at den retter seg konkret mot de eksemplifiserte utsagn og opptreden. Dette er forhold som utvalget kan vurdere.

I forarbeidene til domstoloven kap.12, er det nærmere beskrevet hva som skal være retningsgivende for utvalgets vurdering av dommeratferd. God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver. Dommerens opptreden i retten vil derfor være gjenstand for vurdering. I den forbindelse er spørsmål om hvordan dommeren ledet rettsmøtet og opptrådte overfor parter, vitner og andre aktører av betydning. Opptreden som kan føre til disiplinærforføyning er eksemplifisert ved "grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte", og "bruk av unødvendig sterke ord og uttrykk" som er "egnet til å virke klart sårende..."

"Etiske prinsipper for dommeradferd", vedtatt 1. oktober 2010, er en viktig rettesnor for Tilsynsutvalget. Det grunnleggende krav er at en dommer skal opptre på en måte som ikke er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne. I prinsippenes punkt 6 om korrekt opptreden er det nedfelt at "En dommer skal holde en saklig tone og opptre verdig og korrekt overfor alle som dommeren har med å gjøre i embetsutøvelsen." Spørsmålet blir da om det er påvist forhold som kommer i konflikt med disse krav til opptreden eller handlemåte.

Klager har anført at dommerne har opptrådt nedlatende og respektløst. Dette ved at de lo og snakket leende sammen, stilte spørsmål og kommenterte forklaringene på en måte som gjorde rettssaken til en belastning, og tillot motpartens advokat å behandle klager ufint.

Utvalgets vurderinger må knyttes opp mot konkrete forhold. Utsagn kan ikke vurderes løsrevet, men må ses i sammenheng med situasjonen i retten og behovet for å klarlegge faktum.

En part må tåle å bli avbrutt og stilt nærgående og kritiske spørsmål til egne holdninger, forutsatt at det er saklig og relevant, dette selv om parten selv ut fra sitt ståsted opplever spørsmålene ubehagelige og preget av mangel på forståelse. De rene kommentarer bør unngås, men også det kan være akseptabelt eller falle naturlig i den aktuelle situasjon.

Klagen omtaler dels opptreden fra lagdommer B og dels fra lagdommer C. Det er ingenting som knytter ekstraordinær lagdommer D til de påklagede forhold.

Det må være påvist konkrete forhold, f.eks. i form av krenkende utsagn eller annen klanderverdig opptreden fra dommerens side, for at utvalget skal kunne reagere med disiplinærtiltak. Ikke enhver uheldig eller unødvendig ytring i retten fører til kritikk. Det må foreligge uheldig dommeradferd over en viss terskel.

Tilsynsutvalget kan ikke se at slike forhold er sannsynliggjort.

Tilsynsutvalget har ikke grunnlag for å konkludere med at dommer C har brukt latter i retten, i hvert fall ikke som en nedverdiggende eller sårende uttrykksform overfor klager eller vitne.

Tilsynsutvalget har heller ikke dekning for å anta at rettens leder har forsømt seg ved ikke å gripe inn, stanse eller korrigere motpartens advokat.

Tilsynsutvalget har ikke grunnlag for å mene at de eksemplifiserte utsagn ordmessig falt på den måten klager refererer, men innholdsmessig synes det bekreftet at dette var tema.

Lagdommer C skal ha spurt klager noe i retning av om hun syntes det var viktig at et barn har både en mor og en far, og Tilsynsutvalget forstår det slik at det er han som skal ha kommentert vitnets opplysning om opprettelse av en gruppe. Det første ligger innenfor det saklige, det andre var mer unødvendig, men ikke slik at det utløser kritikk.

Når det gjelder spørsmål/utsagn fra lagdommer B er det ikke påvist noe kritikkverdig.

Det er etter dette ikke grunnlag for å konkludere med at de tre angitte dommere i X lagmannsrett har opptrådt i strid med god dommerskikk.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor lagdommer B, lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D.